

మా అమ్మ చనిపోయిన నాలుగేండ్లకి నాఅమ్మవీట మానాన్న చచ్చిపోయాడు. మాకున్న ఆస్తిని చూసి పెట్టడానికి నాకొకరక్షకుడు కావలసి వచ్చింది. అప్పటికి మామా వెంకటేశ్వరరావుగారికి బంధుత్వం కన్న స్నేహం ఎక్కువగావుండేది. అంతేకాకుండా నాకు రక్షకుడుగా వుండవలసిన బంధువులెవ్వరూ లేక పోయారు కూడాను. అందుచేత నాకాయనే రక్షకుడుగా ఉండవలసి వచ్చింది. ఆయనపోవడంలో వుండినందుకు నేను విచారించలేదు. పైగా ఆచందించాను. కొన్నాళ్లు మురిసిపోయాను. నేడు దుఃఖిస్తున్నాను.

వెంకటేశ్వరరావుగారికి విశాల పెద్దదొంగట. ఆ అమ్మాయిని పెండ్లిచేస్తారని గారు, కోమ్మ గారుకూడా పువ్వుల్లో పెట్టి పెంచాయి.

విశాల నేను తరచుతోటలో ఆడుకునేవారే. అప్పుడు విశాల పెంకిపనులుచేసి నాకు కోపం తెప్పించేది. ఒకమాటు సీతమ్మ గారు నన్నుకోప్పడింది. వెంటనే విశాలను పిలిచి అడిగాను. 'ఎందుకు అమ్మతో చెప్పావు?' 'మనీవెందుకుకొట్టావు?' అనికోరగామాసింది. 'నువ్వునేను కొయ్యవద్దన్న పువ్వును ఎందుకు కోశావు?' అన్నాను. అప్పుడు విశాల మృదువుగా నాచంపమీద వలచి 'ఇంకెప్పుడూ అమ్మతో చెప్పనులే' అంది.

విశాల రానురాను పెద్దదొంగటవున్నది. ఆమె శరీరం పరిపూర్ణతను వహించసాగింది. బుద్ధి ప్రాజ్ఞతను పొందసాగింది. సీతమ్మ గారికి మాత్రం మా అటలేమీనచ్చినట్లులేదు. ఒకనాడు నేను యింటికి వచ్చేటప్పటికి విశాల తన ప్రకృతివిరుద్ధంగా ఒక గదిలో కూర్చొని శూన్యంగా మాస్తున్నది. ఏవో జరిగిందనుకున్నా. ఆ పాము లాంటిజడను చేతులో కొట్టుకుంటూ అడిగాను, విశేషం యేమిటని. ఆ తుమ్మెదల్లాంటి కండ్లను ఒక్కసారి చెకచెకా గదిచుట్టూ తిప్పింది. గిర్రన అటున్న మనిషి యిటు తిరిగి నాచెవుల్లోచెప్పింది. ఏమనీ? సీతమ్మ గారు పాపం! తన్నుకోప్పడిందట నాతో స్వేచ్ఛగా వుంటున్నందుకు.

మరోనెలకు పెద్ద చదువుకోసం నేను యీవూరు వచ్చేశాను.

ఒకనాడు నాకు యింటినుంచి ఉత్తరం వచ్చింది; విశాలకు పెండ్లి అని. ఆశుభలేఖ నాకు గొడ్డలి పెట్టుగావచ్చింది.

కాని చిన్నతనములో ఆదుఃఖాన్ని రెండు రోజుల్లో మరచిపోయాను. మరోవారానికి పెండ్లికోసం యింటికి వెళ్లిపోయాను. చూడగానే సిగ్గు! ఇది శుభలేఖకన్న వజ్రాఘాతంగా వచ్చింది. శాంతంగా భరించడం కన్న చెయ్యగలిగింది యింకేమివుంది?

ఆ మర్నాడు పెళ్లి ఆనగా వెంకటేశ్వరరావుగారు నాతో చెప్పారు. నాకుగూడా వారంగోజులలో పెండ్లిగాబోతున్నదని, పెండ్లికూతురు ఒకరిద్దరు పున్నారని. అనేక పిచ్చిపిచ్చి ఊహలుతట్టినయ్యాయి. నేను చదివిన నవలలలోని వీరులంతా నాకండ్లముందర నాట్యం చేశారు. కాని విశాలతో యీప్రస్తావన తెచ్చేందుకే భయంవేసింది.

కాని, మర్నాడు నన్ను చూడంగానే విశాల 'ఓహో! పెద్దికొడుకూ!' అని హాస్యంచేసింది. నాహృదయంలోవున్న తీవ్రతరభావాల్ని తోసిపుచ్చి నేనుకూడా 'ఓహో! పెద్దికూతురూ!' అనకతప్పిందికాదు. 'నీకోమంచి పెళ్లికూతుర్ని ఎంచాను, చేసుకుంటావా?' అంది. 'నీలావుంటుందా?' అన్నాను. 'అదుగో కొంటె మాట లాడ్తావు. మనకు వరుసలు కుదురవుట; లేకపోతే పెండ్లిచేసేవారే, అని జాలిగా చూసింది. నానవలలన్నీ మరచిపోయాను. విశాలను ఆశీర్వదించటానికి మాత్రం నా ఆనవలలనన్నిటిని పునఃపఠించుకోగలిగేను. విశాల కృతజ్ఞతా నూచకంగా 'ఆ కదంచేటివారి అమ్మాయి వరలక్ష్మి బాగుంటుంది. చాలా చదువుకుంది. బాగా పాడుతుంది.' అంది. 'నరే, చూద్దాం' అంటూ యివతలకు వచ్చేశాను.

నిజంగానే నాభార్య చాలాచదువుకుంది. బాగాపాడుతుంది. పైగా విశాల నాకోసం యెంచి యించిందికదా అని నా భార్యమీద నాకుకలిగిన గౌరవం యిప్పటికీ పోలేదు. నేను నా భార్యని ఒకప్రేమ చిహ్నంగానే ప్రేమిస్తూ వచ్చాను.

మరొక రెండేళ్లకు బి. యల్. ప్యాసయి యీవూళ్లో బోర్డు తగిలించేటప్పటికి విశ్వనాథం విశాల భర్త, యీవూళ్లోనే వుంటున్నాడు. నేను మా వరలక్ష్మి తరచుగా వాళ్లింటికి పోతూవుండేవాళ్లం. అతనుకూడా మాతోబాటు సరిదాగానే తిరిగేవాడు.

కొన్నాళ్లకు వరలక్ష్మి పుట్టింటికి వెళ్లిపోయింది.

నేనొక్కణ్ణి విశ్వనాథాన్ని చూడానికి వెళ్లేవాణ్ణి. సాధారణంగా విశ్వనాథం యింట్లోనే వుండేవాడు. ఎప్పుడైనా అతను తేకపోతే విశాలవచ్చి విన్నతనపు ముచ్చటలు చెప్పి నన్ను మరపించేది. నేను వరలక్ష్మిని స్వీకరించినందుకు తనెంతో కృతజ్ఞురాల ననేది.

విశాల ఎక్కడనుంచో తడుముకుంటూ వస్తున్నది. నేను వెంటనే ఆమెను లోపలికి రమ్మన్నాను. ఆవర్షం రాత్రి పదిగంటలదాకా తెరిపియివ్వనేలేదు. వర్షంపడుతున్నంతసేపూ విశాల ఇంటికి పోవాలని సొందరపడుతూనేవుంది. చుట్టాల యింటికి సాయంత్రం వెళ్లిందట చూసాద్దామని. వంటనాచేయలేదట. వాళ్లింట్లో భోజనాలు చాల ఆలస్యంగానే అవుతాయి. కాని ఇంతటిలస్యంగానా?

నాకు హోటల్ నుంచి వచ్చిన క్యారియరు మాట చటుక్కున భాషకంపచ్చింది. 'విశూ! ఇక్కడే అన్నం తినరాదా? యీ అన్నం యద్దరకు సులభంగా సరిపోతుందీ అన్నాను. చాలాసేపు తిననని వాదించింది. భర్త తినక మునుపు తను తినకూడదని! చివరకు నా బలవతంవీద తినటానికి ఒప్పుకుంది.

పదిగంటలకు వర్షం తగ్గగానే నేనొక జట్కూ మాట్లాడాను, విశాలను అందులో ఎక్కించాను, నేనుకూడా అందులోనే కూర్చున్నాను. విశాలను 'దిగబెట్టేందుకు' విశ్వనాథం గారింటికి చేరుకున్నాం. అతను వీధివసారాలలో అటూయిటూపచారీ చేస్తూన్నాడు. ముందునేను, తరవాత విశాల దిగివచ్చాం.

పాపం! విశాల వండడానికేమో వంటింట్లోకి వెళ్లింది. విశ్వనాథం వసారాలలోంచి కేకవేశాడు హోటల్ నుంచి తెప్పించుకున్నారే, నాకోసం వండనక్కరలేదు అని. నేను విశ్వంతో అన్నాను బావా, విశాల మాయింటివరకూ వచ్చేటప్పటికి వర్షం పట్టుకుంది. అదృష్టవంతురాలు. మరి కాస్తమూరం వెళ్లక పడితే తడిసి మద్దులు వచ్చేది యింటికి. 'ఊరి' అని గంభీరంగా అన్నాడు విశ్వం.

ఇంతలోకి వరం మళ్ళీ విజృంభించింది. విశాల తలుపు చాటునుంచే అంది 'పోనీ, యీ రాత్రికి యిక్కడే పడుకోరాదు' అని. నేను మూగగా ఒప్పుకున్నాను.

పదకొండు దాటివుంటుంది. నాకలత నిద్రలో మెలకువ వచ్చింది. విశ్వనాథం విశాలను ఏదో కోపంగానే తిట్టుతున్నాడు. నేను మేలుకున్నట్లు తెలియడం మంచిదికాదని పడుకున్నాను. విశ్వనాథం తనకనిఅంతా తీర్చుకొని ఎక్కడికో వెళ్లిపోయాడు.

విశాల వచ్చి నన్ను లేపింది. నాకు ఆమె అవస్థ అంతా చూస్తే బాలివేసింది. నేను ఆమె ససారంలో యింత ఒడుదుడుకులున్నా యనుకోలేదు. పాలచెక్కిళ్ళ 'వెంట ముత్యాలలా కన్నీళ్లు కారుస్తూవున్న ఆశోక మూర్తిని ఎలా ఓదార్చడం? 'ఆయనకెందుకు కోపంవచ్చింది?' అని అడిగాను. విశాల చెప్పింది. 'వెంకటం! యిది యిన్నాళ్లు దాచివుంచాను. యిది నువ్వు యీపూరు వచ్చినప్పటినుంచి జరుగుతూనేవుంది. నువ్వు ఇంద్రలోకతుల్యంగా వున్నా యి రోజులు అనే దినాల్లోకూడా నేను యీ అడకత్తెరలో నలుగుతూనే ఉన్నాను. ఆయనకింత అనూయ ఎందుకు వచ్చిందో నా కరంకాలేదు. ఆయనను నొప్పిస్తానేమో ననేభయంచేతనే నేను ఆయన ఎదుట సాధ్యమైసంతమటుకు నీతో మాట్లాడడం, నీకు కన్నించడం తగ్గించేదాన్ని. అయినా ఆయన అనూయ తగ్గలేదు. అది యివ్వాలి ఈ గ్రతను రూపం దాల్చింది. నన్ను అనరానిమాటలు అన్నారు. యిందాక నీయింటిదగ్గర జూర్నల్లో ఎక్కుతున్నప్పడే నేనీపర్యవసానం వూహించాను. వెంకటం, నేను నిన్ను మన సారా ప్రేమించాను. నా యీ సోదరప్రేమలో దురాశాబీజాలు లేవు. ఈ విషయం నీకూ నాకూ కాకుండా భగవంతునికీకూడా తెలుసును. కాని, ఇక వచ్చేజన్మలోనయినా నిన్నే ప్రాండడంకోసం నేను నిత్యం జైవారాధనచేస్తున్నా. నా హృదయపూర్వకంగా నీకు వరలక్షిణిచ్చాను. దాన్ని నాలాగే చూసుకో. ఇంక నీకు ననుస్కారంమాత్రం యివ్వగలను. వరం తగ్గింది. నువ్వు యింటికే వెళ్లి' అంది. సోదరి విశాల హృదయ గంభీరతను చూచి నేను మూగవాణ్ణియిపోయాను. ఏమనడానికి పాలుపోలేదు. అతి ప్రయత్నంమీద 'నీవొక్క రైపీ ఎట్లా వుండగలవో చెల్లీ?' అన్నాను. 'నాకరున్నాడుగా ఫరవాలేదు, వెళ్లి, మఱివిపోకు, వెళ్లి' అంది.

నేను హృదయంలేని మొరడునై, మెదడులేని పశువునై బయటపడ్డాను. నాకు దేవుడు ఏమాత్రం మెదడు యిచ్చినా ఆమె మాటలలో అర్థం గ్రహించేవాణ్ణి. మూర్ఖుణ్ణి మాట్లాడకుండా వచ్చేశాను. వచ్చి కుంభకర్ణుడిలా నిద్రపోయాను.

తెల్లవారిలేచేటప్పటికి అప్పుడే పిడుగులాగవచ్చింది వార్త విశాల వచ్చిపోయిందని. నేను ఒక్క వూపున విశాల శవం ప్రక్కన పడ్డాను. ఏడ్చాను. ఏలాభం? విశ్వనాథం ప్రక్క నిలబడి 'ఆత్మహత్య చేసుకుంది!' అన్నాడు నాకు కోపంవచ్చింది. 'ఆమె ఆత్మ నేటికి రెండేళ్లక్రిందటనే వచ్చిపోయింది; కాదు హత్యచేయబడింది. నేడు వచ్చిపోయినది ఆమె శరీరం మాత్రమే' అన్నాను.

యోగి

శ్రీ పుట్టపర్తి నారాయణాచార్యులు

చిమ్మచీకటిలాడు నిశీధమందు
 ఎవరుపిలిచెదరిటు నన్ను?—
 అంతకంతకు గంభీరమగుచు, నార్త్య
 భావముల నొల్కబోసెడి పలుకుతోడ!
 ఆమ్మరో! నీవు, నన్ను ఓదార్చకమ్మ
 మధురమైన విసాద సమాధినుండి

మేలుకోలుపకు, నేను జన్మించినాను,
 దుఃఖమునకె, శోకమె - నాదు తోడునీడ.
 పాడుకొందును - అవిదితాంబగమునందు—
 యెన్నడో నేను రచియించుకొన్న గీతి
 అడ్డురాకుము - ఓదార్చకమ్మ నన్ను
 సుకములెరుగని ప్రేమభిక్షకుడ నేను.